

stx
BP80
R5
N32193
1887

تحریره جسارت ایده مزدم ، چونکه حکم جلیله
 مذکوره ارده سنده لا یقیله ایضاً حی ار باب حال و کالدن
 بولنمغه تو قف ایدر بعض حقایق عالیه دخی موجود در .
 مقصد عاجزانه بولنی میله اولان اقوال
 اکابرک — تعمیم فوائدی ایچون — لسانیزه بالترجمه
 شرحبله خلق مزک حکم اسلامیه دن برقات دها
 خبردار ایدلمسنه لزوم کوره جکلری طبیعی بولنان
 ار باب اقتداری تشویق دن عبارت اولدینی نظر دقته
 النیرسه شوصورته بر اثر نقصان دها کوستریشم
 عفوی قابل جرأت در دن عدا ولنور صانیرم .

خلوص نیم بکا ایدریده حکم مذکوره بی
 وسائل بعض جمل مأثوره بی — مکمل اولمک او زرده
 ار باب حال و کال طرف دن ایضاً ایدلش کوسترمک
 کی برحیسن تأثیر حه وله کتیره جک اولورسه
 او وقت کندمی اصحاب معنایه بر خدمت جک دها
 عرض ایتمش عدا بایرم .

وجه ایله — کنز فوائد و کیمیای سعادت — اولان
نقد عقلدر . بز احسان الهی اولان بونقده جمله دن
زیاده مالک اولد یغمز حالده — نه حکمته مبنی ایسه
 محلنہ صرفی خصوصنده پک ده بصیر تکارانه حرکت
 ایده مامکده یز .

مسرف زنکینه بکز رز : نقد منزی اکثریا بزه
 منفعت حقیقیه می اولمیان شیلره صرف ایله استهلاک
 ایدر زحال بو که او ته طرفه اقتدار نقدیسی بزه نسبتله
 جزئی اولان برسی بونی محلنہ صرف ایتدیکی جهتله
 بزه قیاس قبول ایتمیه جک درجه ده مستفید اولور .
 قصور من لا ابایلیکدر . لا ابایی اولسـهـق حکیم
 اولور دق . حکیم اولسـهـق وطن مزده آثار حکمت
 ریردن زیاده بولنوردی .

(خاتمه)

حکم الرفاعیدن شونونه لری کو ستر مکله اکتفا
 ایدیورم . بوحکم تلرک هبسی یاز مغه و قم مساعد
 اولمدى . مساعد اولسـهـدـهـ احتمال که جمهـهـسـنـی بـوـیـوـلـدـهـ

سوزینی شارح بولنzan بوحکمت « اس الحکم »
دینیله جک درجه‌ده حائز اهمیتدر .

علم بردار الحکمدر . انسان هر هانکی جهته
عطف نظر امعان اینلیسه مشاهد حکمت اوله بیلیر .
حکمی کورمک برهنر ، آلمق ایسه هنر دیکردر .
اهل اسلام بو هنری جمع ایمکله مأموردر .
کرک ییغمبر حکمت پرورمن وکرک انک ورثه‌سی
اولان رهبرلرمن بزی بویله ارشاد ایدی یورلر .
اخذ حکمت خصوصنده بزی هیچ بر قید ایله مقید
ایمیورلر . حریت کامله ویریورلر . شو حالده
حکمت بین و حکمت چین اولمقدن بر آن خالی
قلماق مقلغمز لازم کلیر . بو اک مهم وظیفه‌یی حقیله
ایفایه چالشمنز ایسه‌ک صوج بزم اولور .

حکمیک شرقیسی ، غربیلیسی اولمز . دنیانک هیچ
بر طرفده وطنمزک اخذایده میه جکی هیچ بر حکمت
بولمز . هر محبوبه حکمت نامزد منزددر . آملی یز !
بو بایده سرمایه موقفیت حضرت پیرک تعبیری

حکم الرفاعی
— ترجمہ —

« نزهده حکمت کورسے کے آں ، عاقل
اولان ، حکمتک هانکی دیوار او زرنده مکتوب ،
هانکی شخصدن منقول . هانکی کافردن مسحوم
اولدیغنى قید ایتمیه رک اخذ و قبولنہ شتاب ایلر . »
(شرحدن استفاضہ)

جناب مؤلف « حکمت مؤمنک غائبیدر .
آنی نزهده بولورسہ آلیر . » مائلنده کی حدیث
شریفہ اتباعاً — نزهده بوانورسہ بولنسون ، قائلی
هر کیم اولورسہ اولسون — حکمتک تلقیسی امر
ایدیبور .

بو تنبیه جلیل عقلا ایله اختلاطه تشویقی
دھنی میضمندر ، زیرا حکمت نامیله یاد ایلدیکمنز
فوائد عظیمه تزد عقلاده بولنور .

محرر

حضرت امام علینک کلام مشهورہ حکیمانہ سندن
اولان « انظر الی ماقال ولا تنظر الی من قال . »

خود فروش-ملق ایدن ارباب صورتک مشیختی
بالطبع قوری بر دعوادن غبارت اولمک او زره تلقی
ایدیک لازم کلیر ٠

« مرشدم ! » دین ذات اخلاق محمدیه
ایله متصف اولدیغی اثبات ایتمیدر . بومظہریتده
بولنان بر مرد کامل « جناب حلق ک بر کیمسه ی
هدایته سنی واسطه ایتمسی حلقکده مالک مال کثیر
اولمقدن خیرلیدر . » مفهومنده کی تشویق نبوی یه
امثالاً قاعد مقام ارشاد اوله بیلیر . یو قسه
بی بھرہ کال بر آدم خلقی ارشاد ایده یم دیر کن
اضلال ایدر .

—
مؤلف

— ٨ —

« خذ الحکمة این رأیتھا فان العاقل يأخذ
الحکمة لا يبالي على اى حائط كتبت وعن اى رجل
نقلت ومن اى كافر سمعت ٠ »

ایصال ایدر ، سنى دائرة قبولنە النجه وصول
معالى يه سوق ايلر . شیخ او در کەسکا کتاب و سنتدن
آیرا مغى لازمه دن عد ایتدىرير ، سنى مغایر شرع
و حکمت هر دلە بىدۇتن او زا قلاشدىرير . شیخات
ظاهرى ده ، باطنى ده موافق شريعت او لور ۰

(شرحدن استفاضه)

حضرت پىر بورادە « شیخ » دن « مرشد »
معناسى قىصد ایتىشىدە . لغىتىدە شیخ قرق ياشىنە بالغ
اولان آدمە دىنرسەدە اصطلاحىدە — قاچ ياشىدە
اولورسە اولسون — مرتبە اهل كاھ وصول
بولان ذاتە اطلاق اولنور .

« بکا اقتدا ايدن بىندىندر . سنتىمدىن اعراض
ايلىن بىندىن دىكىلدر . » مائىنده اولان حدیث شرييفە
اقتفاءً بر آدمك ظاهر و باطنى شريعت غرایە
و سىد سيدالانىيە موافق اولمۇقىچە مرشد
اتخاذىنە صالح اولەمەيە جىغىنەن « ظاهر دە او يەدر ۰
اما باطنىدە بويەدر . » كېيى كويىا عارفانە سوزىلە

حكم الرفاعي

٥٨

سأئر ناس ايسه ميت حكمته درلر . » مفهومي
مهين بولنان :

ما الفضل الا لاهل العلم انهم
على الهدى لمن استهدى ادلاه
ففهز بعلم تعيش حياً به ابداً
الناس موتى واهل العلم احياء

قطعه هى دخى شان علمى اعلان ايدن آثار
آره سنده التفاته شایاندر .

مؤلف

— ٧ —

« الشيخ من اذا نصحت افهمك و اذا قاتلك ذلك
و اذا اخذك نهض بك ، الشيخ من يلزمك
الكتاب والسنّة و يبعذك عن المحدثة والبدعة .
الشيخ ظاهر الشرع وباطنه الشرع . »

— ترجمة —

« شيخ او دركه سکا نصيحت ايدنجه ما به النجات
نه او لد يغنى ما كلادر ، پيشروك او لنجه منزل سعادته .

بیورمشدر . — فقره‌سی دخی بو بابه برفکر
اجمالی ویرمکده‌در .

بعض اکابر عصره مخصوص بر ضیافت‌ده
مدعویندن بولنان «وولتهر» سفره باشنده‌ک
اشاغی عد اولنان موقعک کندیسی ایچون تخصیص
ایدلدیکنی کورنجه بوضعک ذاتی تحریر مصدیله
اختیار اولندیغی اکلایوب صاحب‌دعوته خطاباً
«شومو قعک هر بردن زیاده شرفیاب اولمسنی ارزو
بیوریورسکز دیمک اولور ! » دیه‌رک تقدم‌حقيقي
شرفک اصحاب اصالته دکل ؛ ارباب حکمته ویرلسی
اقضا ایده‌جکنی کوسترمشدرا .

وولتهرک بوسوزی «شرف‌المکان بالملکین . »
حکمت اسلامیه‌سی متضمن بولنقده‌در .

«علی القیروانی» نک : «شرف اهل علمه
مخصوص‌در . زیرا کندیلری طریق مستقیم‌دن
آیرلمدقیری کی طالب هدایت اولانلری‌ده بولیه
سوق ایدرلر . تحصیل علمه موفق اولورسک
الی‌الابد یاشارسین . اصل ارباب حیات علمادر .

اولور . آنده بیوکلک تصور ایمک اسماں مصیب
اولور ؟

یوقاریده بیان اولندیمی وجهه ایله محمد علاء الدین
اولاد مولانا دن اولمقله هیچ برشرف قزانه مدی .
حال بوكه « سلطان ولد » شرف ذاتی احبابندن
بولنمغله حضرت ملانک شانی ارتیردی .

واقعا سلطان ولد ایچون اویله برق خر امتك
اوغلی بولنمقده برشرفدر ، فقط بوجهت کندیسنک
فضیلت ذاتیه سندن صکره نظر اعتباره النیر .

چنلرده « عثمانی کتبخانه سی » عنوانی کلیاتک
اجزاسندن اولمقده اوزرہ نشر ایدیلن » نوادر
الاکابر » ده مندرج : — حضرت فاروقی برکون
غایت کوژل کینمش برادمه مصادف اوله رف
« سن بصره لی برحدادک اوغلی دکلیسین ؟ »
دینجه حدادزاده « اوت ! فقط کاتم ! » جوابی
ویردکده جناب خلیفه « علم نه عالی شیدر :
اربابی دائم اعلا ایدر . » دیه رک کاتبی مظہر التفات

اولان مسئله او زرینه عمده قدری احرارانه بیان
افکار ایلدکده زاده کاندز بریسی اظهار افعال ایله
« سن برچو بانک او غاییین ! » دیدرک کندیسی
استحقار ایدنجه ابن الراعی درحال « اوت !
برچو بانک او غلیم ، فقط چالشدم کسب نلم
و ادب ایتم . سایه سعیده بوم تبیه و اصل
اولدم . اما سز برچو بانک صلبندن کلش او لیدیکن
ینه برچو باندن باشـقه بر شی اوله مزدیـکـز ! »
مقابله سیله متعرض اصالت فروشی لال ایلمشدـر .
« نوح » کـی بـنـی مـتـازـکـ کـنـانـی ، « نـارـخـ
کـی بـرـ صـنـمـسـازـکـ اـبـرـ اـهـیـمـ ذـیـ شـانـیـ مـیدـانـدـهـ اـیـکـنـ
برـ فـرـ زـنـدـکـ مـاهـیـتـیـ مـیـقـنـدـهـ پـدرـیـنـکـ بـیـوـکـلـکـنـهـ
وـیـاـکـوـ چـکـلـکـنـهـ باـقـهـرـقـ حـکـمـ وـیـرـمـکـ قـاـبـلـ اوـلـهـ بـیـلـیـرـمـیـ
« مـیـتـدـنـ حـیـ چـیـقـارـرـ . حـیـدـنـ مـیـتـ حـکـمـتـهـ ! »
واقـفـ اوـلـانـلـرـ آـبـاـ وـاـمـهـاـتـهـ دـکـلـ ، ذـاـتـهـ نـظـرـ اـیـلـهـرـلـرـ .
اصـالتـ دـیدـیـکـزـ کـیـفـیـتـ مـورـثـ حـسـنـ نـزـیـتـ
اـولـقـ لـازـمـ کـایـرـ بـرـاـصـیـلـ کـهـ پـوـمـزـیـتـدـنـ بـیـ نـصـیـبـ

ملت نظر نده کوچک قالمشدر، حال بوكه اهل
تولادن بپینك :

آنکه او را برس رحیدر همی خوانی امیر
کافرم کرمی تواند کفش قنبر داشتن
دیمه علو قدرینه اشارت ایلدیکی «قنبر» بر کوله
ایکن — رضای شاه ولایتی تهییل ایتدیکی
ایچون — عالمده بیوکلاکله نام آلمشدر.

جناب خواجه محمد بهاء الدین نقشبندیه بپیشی
«سلسله حضرت شما بکجا می رسد؟»، یعنی
«حضرت تکریز سلسله کز نزهیه واصل اولیور؟»
دید کده مشارالیه «از سلسله کسی بجا نمی رسد.»
یعنی «سلسله ایله هیچ کیمسه بریره واصل
اوله من.» جوابی ویرمشدر که حضرت خواجه نک
نقدر عالی بر مقام عرفانه واصل اولمش اولدیغی
کوسترمک ایچون یالکز بوسوزی کفایت ایدر.
بر مجلس مخصوص مذاکره دهزاده کان آرد سند
بولنان ارباب کالدن بر فقیر زاده موضوع بحث

وکبار اولور ، فقط معرفتی او لیانه اصالی موجب
عارا اولور ..

« بر آدم مثلا عالمزاده او لمدینی ایچون تعییب
او لنه من ، جاھل قالدینی ایچون تعییب اولنور .
کذلک بوکیمسه عالمزاده او لقله مددوح او لنه من ،
علم او لقله مددوح اولور .
« کالپاشا زاده مر حومک :

اھل علم او غلی اولوب مدرسه عالمده
جاھل او لمقدن ایسه طوغمدن او لمک یکدر
ییتی مؤداسنجه دنیاده عالمزاده او لوبده جاھل
قالمقدن ، تعییر اعم ایله . بیوک آدمک کوچک
او غلی او لمقدن چیرکین پک آزحال بولنه بیلیر .
شمس تبریزینک واقعه شهادتنه سوء قصد
اربایی آردسندن بولنگه جرات ایتمش اولان
« محمد علاء الدین » حضرت ملا جلال الدین کبی
حقیقته بیوک بر ذاتک او غلی او لمدینی حالده
— بدریله مناسبت معنویه سی او لمدینی ایچون —

— ترجمه —

پدریله ، مادریله ؛ داییسیله ، عموجہسیله افتخار
ایدن آدم بوی معرفتی طویله منز .)
(شرحدن استفاضه)

اکثری ناس حسب و نسبه تفاخره مائل ، حتی
بعضلری اصالتك انسان ایچون شرفی کافی او لمسنہ
مائل بولنلریله حضرت سید احمد بومیل و قولی رد
ایچون شو جله بی در میان و بوندہ انسانک میزان
قدری اولان معرفته اصالتك تعلتی اوله میه جغتی
بیان بیور مشدر .

(حسبله افتخار ، نسبه تعریض ، بردہ نیا)
(نوحه کرلک) عادات جاھلیہ دندر .) مائلنده کی
حدیث شریف امی بو اوج شیدن منع ایلمکده در .

(محرر)

علمای اصحاب اصلالدن بری دیر ایمش که :
(معرفتمند اولان بر عالی تبار محترم صغار)

لباسک بر کو نشدر که زیر پیاسنده ظلمتدن بشقہ
بر شی یو قدر . بنم لباسم ایسه بر کیجه در که تحت
ظلمتده کو نش وارددر ! ، مضمونی حاوی بولند یعنی
جهتله فیخورانه کبی کورینور سهده حقیقتده و قایه
شرف نفس ایچون اختیار ایدیان غایت پار لاف
بر مدافعه شاعر انده عبارت اول مغله بو کا فیخورانه
دکل ، و قورانه دینلمک اقتضا ایده جکی مصدق
اصحاب طبیعتدر .

بو بایده سویلندش اولان سوزلرک الا
کوزلرندن بری ده » بر آدمک ناموسی بحق واقع
اوله حق ملامت ناس ایله لکدار اول مقدن صکره
هر نه کونه جامه تلبس ایدرسه ایتسون کوزل
کورینور . ، ما لنى کوسترن :

اذا الماء لم يدنس من اللوم عرضه
فكل رداء يرتديه جميل

بیت مشهور یدر .

« یحیی بن معاذ » دیمشدر که : « تو اضع هر کسده

اظهار وقار ایده بیله جکی کبی عاقل، عالم اولملقه برابر
غناصی، حتی لباسی اولیان بر آدم دخی و قور
اوله بیلیر . بشرف ذاتی نه دیمک اولدیغی اکلام مقدن
بی نصیب اولان برشخصه قارشی التزام وقار درجه
وجوبده در دینلش و جهی وارد در .

جناب امام شافعی کهنه البسه کینمش اولدیغی
ایچون کندیسی استحقار ایدن بعض جهله یه قارشی:
لئن کان ثوبی فوق قیمته الفلس

فلى فيه نفس دون قيمتها الا نس
و ثوبك شمس تحت انواره الدجى
و ثوبى ليل تحته ظلمته الشمس

نظم بليغی انشاد و بونکله جمله ی شرف آشنای
ذات اولق مذهب عارفانه سنه ارشادا یا مشدر .

نظم مذکورده کیمش اولدیغی لباس برباره
ایتمسه بیله ایچنده بردات علوی وارد در که پک چوق
انسانلرک قیمتی آکانسیتله دون قالیر . ای لا بس
جامه شعشهه دار اولان جاھل ظاهر بین ! سنک

انسانده تکبر اکثریت او زره و سعت حال
زمانه زنده ظاهر اولمۀ زه بولنمسنۀ مبنی حضرت
مؤلف عدم احتیاج و آتنده متواضع بولنمق
خصوصی علامات عاقلان عدایلمشادر .

« تواضع انسانک افزایش رفتئی موجب اولور . تواضعه انصاف ایدیکنر که جناب حق قدریکنری تر فیع بیورسون ۰ مفهومنده کی حدیث شریف خصلت مخدو ده تواضعک برهان علو یتیدر .

بونکله برابر « وقار » کبر قیلندن دکلدر ،
آدابن معدوددر . چونکه انسان وقار ایله ذاتی
ایچون ایفاسی لازم کلن احترامه بر طاقم نادانلر
ظرفندن رعایت او لئامسی مناس-بتسز ایکنی منع
ایده بیلیر . وقار محافظه شرفه مداراولدینی ایچون
کبر ایله همیار اولقدن بشقه یزینه کوره بهترین
اطوار صاسلیر .

عقل ، عالم ، متن ، غنى بر ذات لازم كل دلجم

حکم الرفاعی

عالیسی کال ایجاز ایله صبری مدرج و تعریفده برنمونه
اعجاز عد او لنقده در .

قابل تغیر اولمیان بر حکمه . ممتنع الرد اولان
بر بلایه حکیمانه رضا کوسترمک البته موافق رای
عقلادر ، زیرا بولیه یرلرده ابراز رضادن استنکاف
ایله جزع حالتده بولنق — فائدہ ویرمیه جکی
جهتله — بر حرکت ناجادر .

حال و سعنته تواضع انک ایچون نشان خرد
مندی عد او لنقده در که بر عاقلی مال وجاه .
عزت و شهرت کبی اسباب سعادته و بونله لزومندن
زیاده ملتفت و منجذب اولمیه رق عقلی سایه سند
معنوی بر شرف غالیته نائل اولدقدن صکره خلقه
اظهار تواضع ایدرسه بو حرکت کندیسی ایچون
موجب از دیاد رفت اولور .

بالعکس بر آدم بو اسبابی استعظام ایله استکبار
و خلقه چین جین اظهار ایلر ایسہ کندی خفت
عقلانه شهادت ایتمکدن بشقه برشی یا پیش اولز .

حال و سعته متواضع ، هر ایشده احتیاط کار
و طالب حق او مسندن بیلنیر .
(شرحدن استفاضه)

حضرت مؤلف بو حکمتده بر طاقم شیم جمیله بی .
جمع ایله بونلری علامت عاقل او ملق او زرہ ارائه
بیور مشدود .

خصلت صبرک مددوحیته بر جو ق آیات و آثار
دلالت ایمکده در . مستجمع مکارم اخلاقه منور
انفس و آفاق افده مزه خطاباً وارد اولان
« ربک حکمنه صبرایت . . و « اولو العزم اولان
درسل نصل صبرایت دیلرسه سنده اویله صبرایت .»
یوللو تأییداتی وعون الهینک صابر لرله
بر لکده بولنه جنی ، ارباب صبره اجر بی حساب
احسان اولنه جنی زمیننده تبیشراتی حاوی بولنان
آیات ، فضیلت صبری اثبات ایمکده اولدینی کی
بر طاقم احادیث شریفه دخی بونلری مؤید بولنقده
و از جمهه « صبر رضای حکمدر . » حدیث

اول دینگی لباس دیا ایله ستر ایتمکه نه قدر چالشنه ک
خار جدن سکا منعطف اوله حق انظار فرات
حقیقت حالکی کشف ایدر . بوصورتده شیبینی
شباب کو سترمک کبی برمقصد عجیب ایله استعمال
خضاب ایدن آدمه دونزین که شو تدبیر آنک ما هیتی
تغیر ایده میه جکی جهتله حاصل سعی خلقه کولنج
اول مقدمه عبارت قالیر .

ضياباشا مر حومك :

اک او مهديغك كشف ايدر اسرار درونك
من هر کسی کور عالمی سرسمی صانیرسین
بيقی حکمت مذ کوره نك ترجمه سی کي در .

مؤلف ()

« علامة العاقل الصبر عند المحنّة والتواضع
عند السعة والأخذ بالاحوط وطلب الباقي سبحانه ». [١]

— ترجمہ —

بر آدمک عاقل اولدینگی وقت مختنده صابر،

بیتیله خطاب ، یعنی « فرض ایدهلم که سنکی کیزلمکه موفق اولدک ، صاچکی صقالکی نه یا به جقسین ! فرض ایدهلم که بونلری ده سیاه بویا ایله بویادک ، بوریشق یوزیکه نه چاره بوله جقسین ؟ » دیه عتاب ایلمشدر .

شیخ سعدی دخی کلستانده بروپرہ زنی قارشیسته آله رق :

موی بتلیس سیه کرده کیر
راست نخواهدشدن این پشت کوز
دیمشدرکه فارسی بیلمز برقوجه قاری یه
مائلی تفهم ایچون « بویا ایله آق صاچلر یکی سیاه
ایده بیلیرسین ، فقط او قانبوری چیقمش آرقه نک
طوغرلی ایچون برجاره بولنمه میه جقدر ! »
دیمک لازم کلیر .

شرح توجیهه کوره حکمت جلیله دن شو
مائل استنباط او لنق لازم کلیور .

« بطالله متصف و طریق حق دن منحرف

معنایی مشتمل در که ستر شیخ خوخت ایچون صاچه
 صقاله او ریلان بولانک و اخفای سوء نیت ایچون
 ارتکاب اولان ریانک ماهیتی نظر دقته قارشی مستور
 قاله میه جغنی و بولیه ساخته نمایشلرده بولن هرق
 خلقک کوزینی بولامعه چالشمشق هر حالده جدی
 بولنی مط ملوب اولان انسانه کوره یاقیش یق
 آله میه جغنی کو ستر مکده در .

فی الواقع کنج کورنک ایچون استعمال خضاب
 ستر حقیقتی ارتکاب دیمک اوله جغنی جهتله منفور
 اولولا بصار اولدینگی کی اقوال و افعال ریا کارانه
 ایله بشقه پرماهیتده کورنکه قالقشمشق دخی آندن
 دها چیر کین برحال اولدینگندن سردود نظر
 اعتبار در .

صائب تبریزی بولیه جوان کورنک مراقبه

بولن ان بر پیره :

کر قدم سال را پنهان کنی باموجه میسازی
 کر قدم موی را کردی سیه باروجه میسازی

شرحدن استفاضه

بو حکمت رصینه غایت حسن و بلاغتی مستجمع
بر صورتده ایراد بیورلشدر. محسوساتده مستعمل
اولان « صبغ » ک بوراده بجاز بالاستعاره طریقیله
استعمالی پک لطیف دو شمشدر.

بولطافت شو و جهله ایضاً اولنه بیلیر :
بطالت و طریق حقدن انحراف « شیب » ه ،
یعنی شیخوخته ، اهل بطالت و انحرافده کوریلن
ریا « صبغ » ه ، خارجدن فرات مؤمنین دخی
صاجده صقالدہ صبغ ایله حصوله کله جک تغیری
فرق ایدن مردم چشمہ تشبیه ایدلشدرکه بونده کی
حسن ایجاز و رقت معنی اصحاب ذوقه کوره مala
یخنی قیلندندر .

محرر

شرحک طرز افاده سندن دخی آکلاشلمقدمه
اولدینی و جه ایله جناب مؤلفک بوكلامی بری
صورتنه ، دیگری سیرتنه عائده اولمک او زرہ ایکی

همه حاچ او ملقم درجه های رینه کتیرا لرسه برنده دیگرینه که
ماهیتی کو ردمک او زمان نمکن اوله بیلیر . ایشته
« انسان قریه ندن آگلا شیلیر . » خلاصه سی
کو سترن سوزنلر هب بوملاحظه ایله سویلندش
او ملقم حیثیتیله حقیقته موافق کو ردمکه در .
یولدہ کیدن بر آدمک نه فکر ایله کیتمکده
اولدیغی یا ننده بولنان رفیقندن استدلال ایتمک
کی شیلو ایسه « دفتر حال الرجال اصحابه . »
حکمته تطییق قابل او لیان حالر دندر .

مؤلف

— ۴ —

« لا تظن ان صبغك يسٰرٰ شيك بل غيره و ماستر »

— ترجمه —

« بوبیا اختیار لغکی ستر ایده صانعه ، تغیر
ایتسه ده ستر ایده من . »

جنسیت » مسئله سنی او قدر خطایانه تصویر و ایضاح ایمکده درکه آندن ابلغی اوله من دینیه بیلیر .

بو حکمته کی « اختاب » تعبیری کی کلام علی ایله « عن المرء » بیتندہ کی « قرین » لفظنیک دخی دوام المت و مناسبتہ دلالت ایمکده اولمسنند زده اکلاشیا جغی و جهمه انسانک دفتر حالی و یادلیل دینی عد اولنه جق آدم کندیس ایله دائما همدم اولمق لازم کلیر ، یو قسہ مجالست موقعتہ اربابی بربینک قرنا و اخباری صایله میه جقلرندن بونلردن هیچ بربینک دیکری حقنده دفتر حال و یادلیل دین اولمق او زره تاقیسی موافق حکمت کو ریله من . مثلا انسان - برفکر مخصوصه مبني -

مذهب و مشربته موافق اولیان بربینله - ولو مدت مدیده او اسون - رفاقت ایتسه آنک حالنی تمامیه رفیقنک حالنہ قیاس ایمک جائز اوله بیلیر می !

ایکی رفیق بینلرندہ کی مناسبتی نہ زمان حقیله

الرجل اصحابه . » حکمته مطابق واقع اولمشد .

محرر

جناب رفاعیه ک بوقولی حکم حیدریه دن
اولان « قرین المرء دلیل دینه . » کلام منه ده
مطابقدر .

« روح را صحبت ناجنس عذایست الیم ،
حکمنجه هنیچ کیمیه کندی مذهب و مشربند
بولنیان آدمله ائتلاف ایده میه جکی جهتله هر کسک
نه فکر و مسلکده اولدیغته قرینی کواه ناطقدور .
کاستان سعدیده کی - بر قفسه قو نیلان طوطی ایله
قارغه نک یکدیگردن خشنود اوله ماملری - - حکایه
سنک میانه ده آز چوق جنسیت اولمدقجه ائتلاف قابل
اوله میه جغی کو سترمک ایچون ایراد اولندیغی
ظاهر در .

هله مشتوئ پرده کی - بر شهبازک ویرانه ده
بایقوشلر ایچه دوشمی - و - بر آهونک مرکب
آخوریه حبس ایدلمسی - حکایه لری « اختلاف

حُبُّ قُول وَجَدَتْ أَوْلَدْ قُلْرَى كَبِيْ بِإِيزِيدْ بِسْطَامِينْكْ
اَحْبَابِيْ دَخِيْ اَغْمَاضِه وَتَكْلِيمْ جَرْقَائِقِه مَائِلْ
اَوْلُورْلَرْ ..؟ كَذَلِكْ جَنِيدِكْ اَتَبَاعِيْ اَسْيَانْ
طَرِيقَتْ وَشَرِيعَتِيْ جَمِعِه هَمْتْ اِيْتَدَكَارِى كَبِيْ
سَلْمَا بَادِينْكْ اَتَبَاعِيْ دَخِيْ وَصَوْلْ مَعَالِيْ يَهْ
زِيَادَه رَغْبَتْ اِيدَولْرْ ..

« مَعْرُوفْ كَرْخِيْ ، دَاوَدْ طَائِيْ ، حَسَنْ بَصْرِيْ
اَيْلَه بُونَلَرْكْ پِيْرَوَانِيْ اَسْبَابْ سِيرِيْ « التَّمَسِكْ
بِالشَّرِيعَ وَطَلَبُ الْحَقِّ وَحْدَه .. » قُول مُخْتَصِرْ نَدَه
جَمْع اِيدَوبْ اَرْبَابْ سِيرِكْ هِرْ حَالَه شَرِيعَتِه تَمْسِكَلَه
مَنْحُصُرَاً طَالِبُ حَقِّ اَوْلَمْرِينَه لَزُومْ كُوْسْتَرْلَرْ ..
عَنِ الْمَرْءِ لَا تَسْئِلْ وَسْلَعْنَه قَرِينَه
فَكُلْ قَرِينْ بِالْمَقَارِنْ بِقَتْدَى
بَيْتِ مَشْهُورِيْ — كَه « بَرْ آدَمِكْ مَاهِيَتِيْ
آكَلَامِقْ اِيجُونْ قَرِينِيْ اَوْلَانْ كِيمِسِه نَكْ اَحْوَالِيْ
تَحْقِيقِ اِيمِكْ كَافِيدَرْ ، زِيَوَا هَرْكَسْ قَرِينَه اَقْتَدَا
« اِيدَرْ .. » مَالِيْ مَحْتَوِيدَرْ — حَضْرَتْ پِيرِكْ « دَفْتَرِ حَالْ

وینه بونلردن بولنان اصحاب نقضـانـکـ حـالـنـیـ مـحـوـ:
 اـیدـهـ جـکـ هـیـچـ بـرـ اـنـرـ اـقـامـغـهـ غـیـرـتـ اـیدـیـکـزـ !ـ:
 زـیرـاـ اـنـسـانـ اوـدـرـکـهـ «ـ آـنـارـمـزـ بـزـةـ دـلـاتـ اـیدـرـ .ـ .ـ .ـ
 بـزـدـنـ صـکـرـهـ آـنـارـمـزـهـ باـقـکـزـ !ـ .ـ .ـ .ـ
 مـفـهـوـمـنـدـهـ بـولـنـانـ :

انـ آـنـارـنـاـ تـدـلـ عـلـیـنـاـ
 فـانـظـرـ وـابـعـدـنـاـ إـلـىـ الـآـنـارـ
 نـطـقـ اـوـزـرـهـ فـنـاسـنـدـنـ صـکـرـهـ آـنـارـنـدـهـ بـقاـ
 کـوـرـیـلـورـ .ـ

شـیـخـ مـنـصـورـ دـیرـ اـیدـیـکـهـ :
 «ـ بـرـشـیـخـکـ صـحـیـفـهـ حـالـیـ مـرـیـدـانـیـدـرـ .ـ مـرـیـدـدـهـ .ـ
 شـیـخـکـ حـائـزـ اوـلـدـینـیـ اـحـوـالـ وـخـصـالـکـ الـبـتـهـ آـنـارـیـ
 کـوـرـیـلـورـ .ـ شـوـقـدـرـ وـارـکـهـ مـرـیـدـ شـیـخـنـدـهـ ظـاهـرـ
 اوـلـیـانـ خـصـوـصـیـ بـرـحـالـ سـمـاوـیـیـ مـظـهـرـ اوـلـهـرـقـ
 عـلـوـ مـنـزـلـتـ جـهـتـیـلـهـ شـیـخـنـهـ تـقـدـمـ اـیدـهـ بـیـلـیـرـ .ـ بـورـاسـیـ .ـ
 فـضـلـ الـآـهـیـیـ مـوـقـوـفـدـرـ .ـ

«ـ کـوـرـلـمـزـمـیـکـهـ حـسـینـ حـلـاجـکـ اـعـمـابـیـ .ـ

شرحدن استفاضه

بو حکمت جایله « کشی دوستک دینده
بولنور » مضموننده کی حدیث شریف ایله
توافق ایتمکدھدر .

امام شعرانی « الجواهر والدرر » عنوانی
کتابنده « اهلاللهک رأینه کوره بر مسترشد
بر مرشد ایله — حال حیاتنده — کورشمکه موفق
اوله مدینی صورتده آنک اک کزیده تلامیذیله
کورشمیلدر .

حضرت پیر « البرهان المؤید » ده سیوری یورکه!
بر شیخک حالتکی کمال و یانقصان البته
مریداننده نمایان اولور . شیخک کالی مرید کاملك
حالنی بر قات دها اکمال ایده جکی کبی مرید ناقصک
حالنی دخی اعلا ایدر ، كذلك شیخک نقصانی
مرید کاملك حالنی تنقیص ایلیه جکی کبی مرید
ناقصک حالنی دخی محو ایلر . مع مافیه بر موهبة
محضو صه آله یه نک ظهورنده هیچ برشیدک تأثیری
قالمز . مجاز کزدن اولان ارباب کالک حالنی تنقیص

صورته دکل ، قلبه نظر بیورر . تسبیح و عصا کی
ظاهریات ایله مشغول اولان قلب نصل مهبط
ذوق روحانی اوله بیلیر !»

اول امرده قلبکی لباس خشیتلہ ، ظاهریکی
لباس ادبیه ، نفسکی لباس تواضعیه ، بنلککی
لباس محو ایله ، لسانکی لباس ذکر ایله تزین
ایتسه کده - لازم ایسه - مؤخرأ البسأ ظاهریه
ایله تزین ایلسه کاعلا اولمزی ؟ لکن سکا نصل
سوز آکلادیله بیلسونکه کندیکی عرفای اسلافه
قیاس ایتمکده سین ؟ فی الواقع شکلیں مؤلف اما
کوکلیں مختلف ! . . .

— ۲ —

، دفتر حال الرجل اصحابه «

— ترجمه —

انسانک دفتر حالی مقاول نماید و

حضرت مؤلفک « البرهان المؤبد » ده
بومقامه مناسب اوله رق ایراد ایلديکي کیات دخی
موافق حقیقت ودها زیاده شایان دقت او لمغایه
بعضلری مآلأ بروجه آنی کوستري دلیر :

« ای متصوف ؟ ظن ایدیو رو سین که سکا
بو طریقت اب وجود کدن مستقل و یاتا ج و خرقه
تلبسیله مقصود حاصل اولور . خدایه قسم
ای درم که حقیقت حال اویله دکلدر ! جناب حق

بوندن سکره مولانا علی مقدمه مذکوره ده
بروجه آتی بعض مطالعات دخی ایراد ایلامش در.
صوفیان روزگار کرتار اولدقلری قبح
باطنه بازیه رق تزین ذماعله اتسار ایدار.
بونلرده اشکان کوزل اما افعال ایله دکل ! . . .
بونلرک تیافه بقا نزدیزی اسلام تو ما
حقیق اخلاقی نیاس ایدر ! حال بوکه — این
الثری والزیا ! —

« اولیک احریال و مقامات ، صاحبیه
برابر وفات ایتمشدر ! اسلاف کرام فیض
الآمیان حقیله حصه مند او باق ایچون ترک
خراب و آرام ایدرلردى . اغتنام لیال و اسحاق ،
دوام افکار و اذکار کی صفا فزای قلب اوله حق
افعال ایله اشتغال معتدلری ایدی . آنک ایچون
تحصیل رضای حقه موفق و نیل درجات عالیه
احق اولدیلر .

« عصر منده ایسه بویله ذاتلر کورله

ایراد مقال ایلدیگی صرهده « زمانمزرده فی الحقيقة
و رجال صوفیه دن او لمیسانلر کندیلرینی آنلره
بکر تمهکه چالیشورلر . رجال مشوار الیهک یرینی
طوطه بیلمک مزیتندن بالکلیه محروم بر طاقم ارباب
صورت ازراء مقامه کچمکدن چکنیمیورلر . »
دیدکدن صکره :

رضوا بالطیلسان اذا اكتسوها
وتفحیم البرانس والعمامه
كذا دجج الیوت لهن ریش
ولکن لا یطرن مع الحمامه
قطعه سنی در میان ایتمشدرکه « بوذر باشلرینه
کیدکلری عظمتی قاووقلرک او زرینه قوجه
صارقلر صارهرق ارقه لرینه بوده او زون
طیلسان صار قتمقله ممنون و مکتفی اولو دلر . واقعا
اولرده کی طاووقلرکده قانادری وارد ، لاما
کوکر جنلرله بر لکده پرواز ایده مزلر . » معنای
تریفیسی متضمندر .

والده ، آله جنی اجرت خاطری ایچون بلکه هیچ بیلەمدىکی برمیت او غرندە ساخته کریه وزاری ایدن قادینه بکزە من . » مائی آکلاشیلور .

« متنبی » نك « کو زلره سرمە چکمەك قدر تدن سرمەلى اولمۇ كې دىلدر . » اولان : « ليس النكحل في العينين كالكحل ، مصراع مشهورى حکمت حضرت رفاعی ایله اسسا بىر مالددور .

(شىخن استئناف)

حضرت پير بوكلا ميله « صدق علم و عملدن عارى اولدىني حالده طائفه صوفىيە دخیل اولان كىمسە حقىقتىدە آنلىرىن معدود اولەمن ، » دېك ايسەمشىدر ،

مئاينىخ رفاعىيە دن مولانا على بن محمد الكارزونى « ادب الاقطاب » غۇانلى كتابىنىڭ مقدمەسىدە بۇ طائفەدە اولىكى حال و كالدىن ائر قالمىدىغۇنە دائز

دیمکدر . عربیده بوجلک اسمی « نیاحه » در .
ترجکه ده بوكا « صانع صاغمق » تعبیر ایدرلور
ایمیش .

فتح لام ایله تکلی « صبح و شفق و زنگزونده
» تکل « دن مشتق اوله رق ولدینی غائب ایمیش
اولان والدیه دینیر . « استیجار » ایسه — معروف
اولدینی او زرده — اجرتله طو تمق دیمات اولدینگندن
« مستأجره » ایم منعولی اجرتله طو تیلان قادینه
اطلاق اولنور .

بناءً عایه « نایحه تیکای » ولدینی غائب ایمیش مادر
نوحه کر . « نایحه مستأجره » دخی — عربستان
عادات غیر مشرعاً سندن اولدینی وجه ایله —
میت او زرینه فریاد ایدوب آغلامق ایچون
اجرتله طوتامش زن غلغله پرود دیک اولور .

شـوـحالـه « لـیـسـتـ النـائـحـةـ التـکـلـیـ کـاـمـائـحـةـ
الـمـسـتـأـجـرـةـ . » جمله سندن « ولدینی غائب ایتدیکنـدنـ
طـولـایـ تـأـثـرـ حـقـیـقـیـ اـیـلـهـ اـغـلـایـوبـ فـرـیـادـ اـیـمـیـنـ

هیچ برا یسیله شان ویرمیه را ساده بر جنون ایله
 نام آلمش نیجه بی چاره لر کردمشدر)
 آلتی یدی یا شنده ذکی بر چو جغه دائما برا لکده
 اویون اوینادینی کوزل بر قومش و قیزینه نامنی
 ویردرک « سن آکا عاشق او لمشیین ! » دیمشرلر.
 « هنوز عاقل اوله مدم که عاشق اوله بیلهیم ! »
 جوابنی ویرمش

— ۲ —

مؤلف

— ۳ —

« لیست النائحة النکلی کالنائمه المستأجرة

— ترجمه —

« نایحه نکلی نایحه مستأجره کی دکلدر

محرر

« نایحه » مدح وزنده « نوح » دن مأخذ
 اوله رق میت او زرینه فریاد ایده رک آغلایان قادبن

وصلاح الدينک یوندن فيرلايوب کال خضوع ايله
حضورينه گلسي او زرينه :

« يکي کنچي پديد آمد درين دکان زر کوب »

« ذهی صورت ذهی معنی ذهی خوبی ذهی خوبی »

غزلني ايصال اسماع ايمکه باشلامش اولان
حضرت مولانانک او حال غریبینی تماشا ايدن
خرد مندان زمان البته حیران او لمش لردر .
حال بوکه آرانسه آنلرک ایچنده « امير العاشقین »
عنواتی بحق آمش بولنان پیر مشوار اليهک اعقم
ناس او لدیغنى اعتراضه تردد ایده جن کیمسه بولنه
مزدی ظن اولنور .

دينيله بيلير که : جناب جلال الدين رئيس
العاقلين او لمسه امير العاشقین او له مزدی .

بزم کي عجزه اهل ادراکه عشق لازم ايسه
عقل الزمر . زیرا عاشق او له یم ديرکن — حکمت
تدریجیه یه رعایت ایده مديکی ایچون — عاقل او ملق
مزیدندن دخی محروم قالمش و عقل و عشق دن

ملت عشق از همه دینها جداست
عاشقان را مذهب و ملت خداست

کی مسالک عشقک مسالک سائره دن ممتاز
بولند یغنى کو ستره جلک سوزلر سو یامش او لمبزی
طریق حقه هدایت خصوصیه شرف رجحانک
عقله دکل ، عشقه ویرلسنی ایجاب ایده جکی
مطالعه سیله انسانک همان عاشق او له جنی کله
بیلیر سه او قیلدن اولان اجله عشاوقک نه درجه لردہ
خردپور و دیدهور اولدقلری دخی نظر دقتہ
آ لئیر سه عانه قلقدہ علی العمیا آ نلری تقایدہ قالقشمق
شا کرد او مدن او ستاد او ملغه چالشمق دیمک او له جنی
کوریله بیله جکنندن عاشق او مدن عاقل او ملق
لازم کله جکنہ حکم ایدمک اقتضا ایدیور .

مثلا قونیه ده برگون جناب «صلاح الدین
زر کوب « ک دکانی او کنندن بچر کن زر کو بارک
ضر باتندن حاصل اولان اصوانی ایشتم سیله
بر معتاد و جده کله رک هان او راده اجرای سماع

هتل مقصوده واصل اوله منه » دیه رک کیدیله جلک
 يوله اول امرده آداب طریقته کیریاه بیله جکنی
 و انسان صاحب آداب او بده شرطنه به تسامع ره
 ایتمکه باشلا مدقجه مالک اوله ینی عقائدن استثناده
 ایتمش ساییله میه جذنی کویه ترد کنن سکره « سکا
 — آلت معرفت نه در؟ — نیه جلک او رسه — عمل
 ای جوابی ویره جکسلک ، حال بوکه سالم ائمای
 سیرده بوی بهار و جده اتصادف ایدنجه عقلی
 سرکردان اولور . » افانه سیاه آتش خرد سوز
 عشقک قدرت و عظمتنه اشارت ایدیور .

فی الحقيقة اعظم اهل تساؤ و فتن بر طاقم
 عرفاتک و خصوصیله پیر بی نظیر حضرت
 مولانانک :

عاشقی کر زین سرو کر زان سرست

عاقبت مازابدان سو رهبرست

کبی عشقاک شر حالده رهنما اولدیغنه دلالت
 ایده جلک و :

دینیله بیلیرمی؟ سن سویاھ؟» دیمک استیور، شیخ
دخی مولاناک ذکر اولنان بیتلورده عقلی عشقه
نقه-یماً ایراد ایتمسندن عقلی عشقه، مر جح طو تمق
ایستادیکن اس تدلال ایلدیکنہ مبنی ایلیار که
ویردیکی جواب منثورده بالاده قسمًاً ماؤ کوستیلین
و عقلک اول واعز مخلوقات از لدیغی مبنی بولنان
حدیث شریفی نقل ایتدکن سکره «پس قیاس
مولانا سعد الدین اذام الله عافیته عین صوابست که
عقل را مقدم داشت و وسیلت قریت دانست «
یعنی «بو حدیث موجب بجهه مولانا سعد الدین
عقلی عشقه ترجیح ایدیشی یک طو غریدز «
بیلریور.

مع مافیه جوابک آلت طرفنده حائز شرف
عظمیم اولان عقالک تنویر طریق ایله صاحبی
افتاده جاه ضلال اولمقدن و قایه ایدر بر مشعله
حکمنده اولدیغی بیان ایله « کیجه انسانک النده
مشعله یولسده یوریوب یول آلمغه غیرت ایتمد کجه

واقعاً عشقك بر نوع جنون او! سنه نظراً
 عقل ايله بيه لرنده خذيت بولنيسي طيبى ايسه ده
 ارباب تصوفجه اصل مسئله بو ارابوب هادئ
 طریق حق عقلمي در؟ يوقيه عشقى؟
 قضيه سى او ادیغه دن بو باده خيلي مباحثات جريان
 ايمک هدر. حتى شيخ سعدى يه معاصر لرنده
 « مولانا سعد الدین بر مكتوب منظوم ارساليله
 بومسئله يه دائرة ايانات طلبنده بولنشه در.

سعد الدین مكتوب مذکورده کي:

مر در اراه حق عقل نماید یا عشق
 این در باشه توبکشای که بایست عظیم
 عقل را فوق تراز عشق توان کفت بکوی
 چون ترا روز شب این هر دو حرفه دوندیم
 بیه لریا ه حضرت شیخه « انسانی طریق حقه ارشاد
 ایدن عقلمي در؟ يوقيه عشمی؟ بومسئله يی حل
 ايله که پک مهم در. مadam که عقل و عشق دائماً
 سنکا ه همدم بولنيور « عقل عشقه مر جیدر. »

واتعا « بختیار ، کندینی بختیار ظن ایدندر ! »
 قول معقول نجه دنیاده انسان ایچون مسعودیت
 کامله یه نائلیت قابل اوله مزسده عقلی اولمیان آدم
 « بختیار لق » نه دیک اولدیغی دخی بیله میه جکی
 جهته احوال عالمه نظرآ « مسعودیت حقیقیه »
 دیک اولان « کندینی بختیار ظن ایتمک » مسعودیتنه ده
 نائل اوله میه جغندن « بختیار لق » دیدیکمز دولتینک
 هر حالده قرنای عقالادن بولنمسی لازم کلکدددر .

بعض رجال صوفیه « عشق » دن بحث
 ایتدکلری صرهده عشقی عقاوه توجیح ایلد کدن
 بشقه :

ای که از دفتر عقل آیت عشق آموزی
 ترسم این نکته بتحقیق ندانی دانست
 کی سوزلر له عقلک ماهیت عشقی ادرا که دخی مقتدر
 اوله میه جنی ادعاسنده بولنمشلر و عقل ایله عشقی
 اضداددن عد ایدرک عاقل ایله عاشقک احوال
 یکدیکردن بی خبر بولنه جقولرینی بیان ایلمشلر در .

اعتباره عرض ایدلکده اولان مناسدک چونچو
انسانک — بذل منفعت مقصديله — اولداني کي
کورنمک ايستمام سندن نشأت ايتمکده نز . بو ايسه
اکثر یانقسان عقلاً ايلوري کلير بر حالدر .

عقل كامل صاحبی اولان بر آدم خلاف
حقیقت نمایشده بولنگه لزوم کورمن ، چونکه
کندی مادیتک میدانه چیقمندن بر احترازی
یوقدر ، چونکه جانیلر کی خوف و حذر اپنده
یانامقدن صفایاب اوله من .

« سعادت بشريه نك درجه سی بشرده کي عقلک
نقصان و کمالیه دتناسب اولور . » دین ارباب
حکمت هر فردک عاقليت جهتيله مرتبه کاله تقرینه کوره
اکتساب سعادت ایده بیله جکنه اشارت ایلمش لردر .
عقل — فقیرزاده اولسده — غنیدر ، زیرا
عقل کنجینه فوائددر .

عقل — بختيار زاده اولسده — مسعوددر .
غیرا عقل کيمیا سعادتدر .

منین شیخاً بُری بُرزن کمر امه دیمیش که :
 « سن مسْت بی پروای روزکار و هر زمان فسقه دن
 بُریزد ک دام هوسنه کر فته ارسین ! شویله بُویله
 سین ! » زن دخی جواباً دیمیش که : « یاشیخ !
 سن بُنی نصل کوریزد ایسه ک اویله یم ! فقط الله
 ایچون سویله ! سن دخی طبقی کورندیک کبی
 دیسین ! »

ظاهرش بُون کورکافر پر حلال
 و اندر ون قهر خدا عز و جل »

خیامک بو ربا عیسی حضرت بایزید بسطامینک
 « یا اولدیگ کبی کورون ! یا کوروندیک اول ! »
 دیه ترجمه ایدیان « یا چنان نمای که باشی و یا چنان
 باش که نمایی ! » کلام حکیمانه سنی بر محاوره ضمانته
 کو ستر مکده در

او ته دن بُری عالم بشریتی نعمت سعادت کامله دن
 محروم ایمکده و ارباب دقت و معرفت طرف دن
 بالاده محروم سوزلر کبی ارشادیات ایله انتظار

اکثر کشینه صورت نه سیرتی او یعنی
یارب بونه حکمت در الهی بونه حالت
فریاد حقیقت آموزیله اظهار شکوی ایتمسنه بادی
اولان — مغایرت صورت و سیرت — کیمیتی
د خیام، حکیم شور باعیدیله بر لوحه عبرت بخشنا
تکلینده ارائه ایتمسندر :

شیخی بزني فاحشه کفتامستي
هر لحظه بدامد کري پابسني
کفتاشیخا هر آنچه کويی هست
اما تو چنانکه می نمایي هستي

معلم فیضی افندی برادر من خیامک ممکن
اول دینی قدر مکمل ترجمه حالنی و ایضاً حاتیله
برابر اک متن خوب ریاضیاتنی حای اول ملک او زده
تحریرینه همت ایلدیکی « خیام ، غنوانلی
کتابده — که عن قریب طبع و نشر اولنه بقدر — [*]
ذکر اولنار ریاضی بروجه آتی ترجمه بیوریبور:
— صورت ظاهره سی حلیه زهد و صلاح ایله

طبع ونشر اولنمشدر [*]

ای نفس اکر بدیده تحقیق بنگری

درویشی اختیار کنی برتوانگری

بیتیله باشلایان قصیده نصحیه سنی تظیر

یوللو یازدینی « معرفت نفس عنوانی موعظه بلیغه ده

اوزی سوزینه اوییان ارباب مفسدتك حالنی :

حرف فنای جعفر طیار بزبان

پرواز شوق در هوس زرجعفری

دیه تصور ایتدگدن صکره هر کس ده فتوت

آرامه زیرایه دار خیریده ایداز حیدری آرامز !

منهومنی ادا ایچون :

از همکنان بجوي فتوت که کس نجست

ایمان حیدری زیه دان خیری

بیتی انشا ایلمشدرا .

ضیا باش امر حومک :

صادق کورینور کسوهده ارباب خیانت

مرشد صانیلور و هلهده اصحاب ضلالت

دیوبکر بزداز آن قوم که قرآن خوانند
آدمی زاده نکه دارکه مصحح بیرد
دیمک ایستیورکه : « ای بکاشیطان ایله انساندن
هاف کیستنک اولی اولد یعنی سؤال ایدن ! سکا بر جواب
دلجو ویرهیم : شیطان قرآن ارقویان خانه دن
فرار ایدن ، فقط کونیکی اپیجه آج که انسان
مصحح چالارده کیاند .

حضرت شیخ جهاندیده کیانک :
« شیطان بنم اولسون دده سلطان سنتک
اولسون !

مصراع مشهورینک مأخذی ظن اولنائز بوقطعه
غراصی دخن سائر ساختات عارفانه سی کی حکمت
محضه دز .

فیضی هندی شیخ مشمار الیک :
ای نفس اکر دیده تحقیق ایله باقیه ها
قا ذملکی ز فکر نیک ترجیح ایدردک
مائده اولان :

انسان -- عقلک بر مرتبه اولانی کنندنده تحقق
ایتدکدن صکره -- مبتدای طیبیسی ایله منتهای
ترابیستدن و بواییکی حد یتنده معرفتی لازم اولان
شیلدن کسب آکاهی ایتمکه جالشمالیدر .

عقلک جالب منافع و دافع مکاره اولاندیغی
کوسترمکده اولان ایضاً احات مسرودهی مطالعه
ایدن هر عاقل منصف حضرت پرک « العقل
کنز الفوائد و کیمیاء السعاده . . . » کی بر عباره
وجیزه به نهیوک بر حکمت درج ایلدیکنی معترف
اوله جقدر .

محرر

جناب شیخ سعدی یه « دیو بهتریا آدمی : » یعنی « شیطانی اولادر ؟ انسانی ؟ » دیه سؤال
ایتدکلنده قطعه آتیه ایله جواب ویرمشدر :
ای که پرسیدیم از حال نی آدم و دیو
من جوابیت بکویم که دل از کف بیرد

اَقْبَلَ عَلَى النَّفْسِ وَاسْتَكْمَلَ فَضَائِلُهَا
فَانْتَ بِالنَّفْسِ لَا بِالْجَسْمِ اَنْسَانٌ
نَشِيدَهُسَيْ حَكْمَنِجَه — عَارِفٌ نَفْسٌ اَوْلَهُرَقٌ
نَفْسَهُ هِيجٌ بِرُوْجَهِ اَيْلَهِ حَدِينِي تَحْبَازُ اِيتَدِيرِ مِيْهِجَلَكٌ
صُورَتَهُ دَائِمًا حَكْمٌ ضَابْطَانَهُدَهُ بُولَنْسَيْ لَازِمٌ كَلَنٌ
بِرْقَوَهُ جَلِيلَهُدَرٌ ، يُوقَسَهُ بُومَزِيَّهُ حَائِزُ اُولِيَانَعَقْلَهُ
حَقِيقَتَهُ عَقْلَدِيْكَ لَايِقُ اُولِمَزُ .

بِوْجَوْهِرِدَنْ حَرَوْمُ بُولَنَانَ آدَمَ اِيْسَهُ — مَا بَهُ
الشَّرِفِ اُولَانْ شِيدَنْ مَهْجُورِتَيْ جَهْتِيلَهُ — كَثِيفٌ
وَثَقِيلٌ بِرَعْضَدَنْ ، يَعْنِي جَسْمَدَنْ عَبَارَتْ قَالَهُ جَغْنَدَنْ
مَرَاتِبُ عَالِيَّهُ صَعُودٌ اِسْتَعْدَادَدَنْ بَعِيدٌ بُولَنُورُ .
اَمَا عَقْلَ كَامِلَهُ مَالِكٌ اُولَانَ اَنْسَانٌ — كَنَدُ .

يَسَنَدَهُ حَقِيقَتَ آدَمِيَّهُنَكَ وَ جَوْ دِينَهُ مِبَنِي —
هُرَصُورَتَهُ نَيِّلَ مَعَالِيَهُ چَسِيَانَ كُورِيلُورُ .

مَرَاتِبُ عَقْلَكَ بِرْجِيَسِيَ اَوْهَامَ قَيْيَاهَدَنْ اُولَانَ
بِنَلَكَدَنْ وَمَرَدَ مَسْتَقِيمَهُ هِيجَ يَاْقَشَدِيرِيَاهُمِيَانَ
لَا فَزَنَلَكَدَنْ مَنْخَلَعُ بُولَنَقَدَرُ .

بیلیرکه اور تهده عقل او ملديني تقديرده علمك تصوور وجودينه دخی محل قالمیور ؟

کريوه خطایه صاپان بر عاقلك دلالت عقل ايله
صراط مستقیمي بولمی مامولدر، فقط یولدن چیقان
برا حمقك نه ايله رهیاب رشاداوله بیله جکی مجھولدر.
حضرت امام على « کل عقل لم يحط بالدين
فليس بعقل وكل دين لم يحط بالعقل فليس بدين »،
يعني « دینی احاطه ایتین عقل عقل درکلدر ».
عقلک احاطه ایده مديکی دین ده دین دکلدر «
بیورمشدرکه بو دخی عقلک درجه اشرفیتی اثبات
اچون دلیل کافیدر .

جناب مؤلفک ینه « البرهان المؤید » ده
بيان بیور دینی او زرده هيکل انسان بر عرضدر .
بر عرضک شرقی جوهر عقل ايله در . عقل ایسه
— « نفسکی نظر دقته آنوب فضائلی است کمال ايله،
زیرا حقیقتده سنک انسان لغک جسم ايله دکل، نفس
ايله قائد . » مفهومنده بولنان :

جناب امام شافعی :

و كل و نأسه من غير علم
اذل من ابالموس على الكناسه

بیورمشدزکه ۰ عالمیز ریاست سو پورنی
بیغینی او زرنده او طورشدن دها بیانیدر ۰ «
دیمک اولور ۰

علم عقل ایله تحیل ایدملکده او لمیله علمک
شرفی دخی آنحق عقل ایله قائم و دائم او لیور ۰
بر طاقم عقا عالمک ے لمه ترجیحه قائل او مشیر سه ده
— علم اساساً صفت خالق ، عقل ایسہ صفت مخلوق
اولدیندن — بونلرک مقصدی « صفت خالق اولان
علم صفت مخلوق اولان عقلدن عالیسدر ۰ » دیمک
اولدینی ا کلاشلہ قدددر ، یوقسہ بزم عالمیزه
عقلمنزه نقل کلام ایدیانجہ مرتبہ عقالک مرتبہ
علمدن بالاتر او مسی لازم کله جکی سوز کیتورر
شیلردن دکلدر ۰

علم بشر عسل بشردن نصل عالی طویله

انسان بو عالم منظوی یه نظر امعان ایله باقیجده
استصغر ایتمکده اولدینه کندی جرم‌نک قدری ،
نرددنه تعین ایدر . جرم انسان خلقة حائز قابایت
کبری او مسنه محیط عالم اکبر اولنگه شایان کوردیا ورمی
ایدی ؟

انسان کندینک ، انوار منتشره‌ی بتون
عوالم سائره‌یه طوغری متد و منبسط اولمقدہ
و با حمله معاملات آریه‌نک مدار اجرامی بولنقدہ
اولان عالم اکبری محیط اولدینه بی‌لدرک آکا
کوره همت عالیه صاحی او ملیدر !

جرمنک ، عالم اکبری احاطه ایتمکده بولندینه
بیلن انسان عظمت شان ذاتی تقدیر ایله شرف
صفاتنی کوندن کونه اعلا ایتمک ایچون اجرایی تدیر
ایلمکدن خالی قالمز .

بو ادرائی حائز اولان انسان قوته ، جمال
ایله ، مال ایله ، اهل ایله ، عشیرته ، منصبیله ،
ریاستله افتخاره میلان ایلمز .

اخباب حسناتك مقادير عقوله كوره ويريله جكنك
بيان ايديسي عقلك حائز اولديني شرف عظيمى
امته تعليم واعلان مقصد ينه مبنيدر .

جناب مؤلفك « البرهان المؤيد » عنوانلى
كتابنده بيان ايديسي وجه ايله حضرت امام على
د سكا دوا ، ينه سندن اولورد ، اما كورميورسین !
سنده كىدا ، ينه سندندر ، فقط بيلميورسین ! كندىسي
كوجك بر جرم قياس ايدرسين ، حال بوكه
عالم اكبر سنده مندرجدر ! » مائنده اولمق
او زده :

دواوك منك وما تبصر
وداوك فيك وما تشر
وتزعم انك جرم صغير
وفيك انطوى العالم الاكبر
بيورمشدر .

عالم اكبر نهدر ؟ .. حضرت امامك تعبيرى
وجه ايله انسانده منطوى اولان عقل ! ..

حكم الرفاعي

(مؤلف)

— ١ —

« العقل كنز الفوائد و كيماء السعادة . »

— ترجمة —

« عقل کنجینه فوائد و کیمیای سعادتدر . »

(شرحدن استفاضه)

عقلک اول مخلوقات اولدیغنى میین بولنان
حدیث مشهورده لسان عن تدن عقله خطاباً
« سندن عن یز برشی خلق ایتمد . افعال آلهه مدن
اولان اعطانک ، محاسبه نک ، معاقبه نک ، اعزازک ،
اذلاک مدار مستقلی سنسین . » بیور لد یغناک
کوسترسی ، دیکر بز حدیثه دخی روز قیامتده
اعمال صالحه یه مقابل احسان بیور یله حق اجورک

دانز آلدیغم بعض تدقیقات وایضاً حاصله
عرض ایده جکم .

برده ایجاب ایتدیکه کنندی طرفین دخی
« محرر ». اشارتی نختنده او له رق آثار اکابر
مستند بعض ملاحظات علاوه ایلیه جکم .
والله الموفق .

معلم ناحی

— ٦٦٦ —

سوز سویامک حد عاجزانه ماک بتون بتوان غریقندیه
کو زینوردی .

ابوالهادی افندی حضرت تلوی او شرحی البته
حضرت پیر ک امداد روحانیتیله یازمش اول الدفلوی
کی بن ده بی اثری ذات عالیٰ فاضلانه لرینک معرفت
موزوئه و مکسو بہ لرندن استمداد ایله یاز مغه جرأت
ایدیورم

اثر مرساله مذکوره ده مندرج حکم است
کافه سی جامع اولیه و ب بودن از دن فکر مجده شایان
اختاب بولنازی حاوی اوله جقدر .

اختیاب ایتدیکم جمله‌لری « مؤلف » اشاراتی آلتندہ اوله‌رق عیناً تحریر ایله ممکن اولدیغی قدر حرفياً ترجمه ایلدیکدن صکره « شر خدن استفاضه » اشاراتی زیرنده اوله‌رق دخی ابوالهدی افندی حضر تلوینک « قلائدالز برجذ على حکم مولانا الغوث الشرييف الرفاعي احمد » تسمیه سیوردقلری سالف‌الذکر شرح عارفانه‌دن بونلره

وبوصور تلده با جمله اهل اسلامه و خصوصیه
عشق آل واولاد کرامه بر بیوک خدمت ایتمش
اولد قلندن طولایی ابوالهدی افندی حضرت ترینه
نهقدر عرض تقدیرات و تعظیمات اولنسه حقیله
ایفای وجیهه شکران ایدمش اوله من .

ذکر اولنسان رساله کی شرح دخی لسان
عربی او زره یازمش اولد یغندن مملکت مز جه
ایکیسنه کده فوائدی خواصه منحصر قالد یغنه ،
بوقیلدن اولان آثار جلیله ملیه نک تعیین فوائدی
ایسه وجایبدن بولند یغنه مبنی « حکم الرفاعی »
عنوانیه شو اثری ، میدانه کتیر مکه عن مایلدم .
بویله بر جسارتده بولندش رساله احمدیه نک
حاوی اولد یغی جمله لرک ابوالهدی افندی حضرت تری
طرفندن فصیح و بلیغ عبارات و اوضجه ایله شرح
ایدمش اولمسندندو ، یوقسه اویله بر غوث اعظمک
هر بری بر جهان معرفت اولان حکم عظیمه سنه
دائر -- ولو بش اون سطردن عبارت اولسون --

مقدمة رساله واقع « من العبد اللاش الى
الشيخ المحتشم اخينا عبد السميع الهاشمي » عباره سنده
حضرت پير طرفدن کند یستك « قد اشمز شيخ
محتشم » عنوانیله ياد بیور لمش او لمی شیخک بر هان
علو شانی دکلیدر ؟

رساله مذکوره « خزانة الحكم ، اطلاقه
شایان بر کنجهنیه ادب و عرفان بولنگله افضل
صدور عظامدن واکمال علمای اعلامدن اولوب
نسب عالیلری قدوة الاولیا سید احمده و بوجهته
قبلة الانیا حضرت محمده منتهی و هر در لو فضائل
احمدیه و محمدیه متحمی بولنان صیادی زاده سماحتلو
سیاد تلو السید ، محمد ابوالهدی » افدمز حضر تلری
طرفدن غایت محققانه بر صورته شرح
ولنمشدر .

ناشر انوار حقیقت ، مرشد ارباب طریقت
ولان جد کریم لرینک عرفای امته پلک قیمتدار بزیاد .
کازی بولنان رساله مذکوره نک شرحنه همت

الله عنہ تکرم بہا علی و امری بحفظہا و یعنی من افس
الذخیر لمن وفقہ اللہ تعالیٰ . » عبارہ می یا زلمش
اول دینگی کورمیش .

شروع عبارہ « بواوزرا قل محتویاتی سید احمد الرفاعی
حضرت تلوینک حکم جلیله سید در . بونزیری بکا ختماً
یا زه در ق قدر می اعلا ایت دیکی کبی حفظی ده اراده
سیور مشدر . بو حکمت لر و ظهر توفیق آن
اول اذلر نزد نده اک نفیس ذخادردن معادود در «
مائی میین اول مغلہ رساله نک جامع بولندیانی جمل
جیله نک سانحات حضرت پردن اول دینگنده شبهه
قلمامقدہ در ، زیرا خط دستیله بو شهادتی اظهار
ایدن شیخ عبد السمیع نجیابی بنی عباس کاعیانند
و شهر واسطک خواص ارباب عرفانندن فضل و کمال
ایله موصوف ، صدق و زهد ایله معروف اول مقله بر ابر
سید احمد الرفاعی حضرت تلوینک خافیای کرامی
لیجنده دخی اک سرافراز بر مرد ممتاز ایدی

هذه الرقاع بخط السيد الكبير والوالي المقدم الشهير
 شيخ المشايخ الجليل الراسخ بحر المعارف وكنز العوارف
 رب اليد الريضاء والمنقبة العظامى تاج أولاء عصره ابن
 العباس القطب الشريف السيد احمد محى الدين
 صاحب العلمين ابن السيد الجليل ولى الله ابن الحسن على
 الحسيني الرفاعى قدس الله سره ورضي عنه وقد كتب على
 حاشيتها شيخنا الشيخ عبد السميع الهاشمى بخطه
 هذه حكم الغوث الشريف سيدنا السيد احمد الرفاعى
 الحسيني رضى الله عنه تكريم بها على وامرني بحفظها
 وهي من انفس الذخائر ابن وفقه الله تعالى .
 مولانا زك شو افاده سندن آکلا شل دیغنه کوره
 کندیسی بو کلات جایلهی حاوی او لان او راق
 — سید احمد الرفاعى حضر تلرینه خط دست
 عالیلریله محرر او له رق — شیخ عبد السميع
 الهاشمینه خزانه سنده بولمش و شیخ مشهار الیه ک
 قامیله او راق مذ کوره نه حاشیه سنه « هذه حکم
 الغوث الشریف سیدنا احمد الرفاعی الحسینی رضی

پيرك نسي برسسلهء معرفه ايله حضرت امام
حسين افندى منهه متى او لور .

نام ساميسي احمددر . متصف اولديغى توضع
محمدى اقتصاسىن دن اوله رق كىنديسى بىنە تصغير
ايله « احيمد » دىه ياد ايلىدىكى حالدە سادات كرامك
اكارندن اندى .

بوزات مصطفى صفات اجلهء اعن دن پير شهير ،
دستكير خطير « سيد احمد الرفاعى » حضر تلى يدر كه
اجداد عظامىن جناب « رفاعه » يه نسبت
اولنور .

پير مشار اليهث بعض كلمات قدسيهسى « مولانا
ابوالفضل الشافعى الواسطى » طرفى دن جمع
ايلىه رك برساله حالته قولىمشدو .

مولانا ابوالفضل بو رساله نك دى باجەسىنده
دىسۈر كه :

« رأيت في خزانة الحبر الجليل العريق الأصيل
الشيخ عبد السميع الهاشمى نفعنا الله بعلومنه

STX
BP80
R5 N32.143
1887

— مقدمه —

عراق عربک « واسط » شهری ٥١٢ سنه
شجر یه سنه برو طفل مبارکه مسقط رأسی او لمش
ایدی .

٥٧٨ سنه سنه شهر مذکوره مضاف « ام عیده »
قریه سنه برقبر شریف کورلدی .

او طفل مبارک ٦٦ یا شنه برو پیر اولدینی حالده
بوقبر شریفه دفن ایدلمن ایدی .

مشار الیک مدت عمر نی - حساب جمل
طبر یقیله - لفظه جلاله کو ستر مکده در . حق مفقی
القلین مولانا ناقی الدین والو سطحی یه پیر حقنده « مدت
عمر نده نه ایله اشتغال ایدردی ؟ » سؤالی ایراد
ایتدکلر نده « مدت عمر نده مدار اشتغالی مدت
عمری ایدی ! » جوابی ویره رک حساب مذکوره
اشارت بیز و مشدر .

معلم ناجی

حکم از رفاقت

فی ۳۳ غریش

سازمان اسناد

معارف ناظرت جلیله سنک رخستیله مطبوعه عاصدده طبع
او اخشد در

۱۳۰۴

Ruel,

OHIO STATE
UNIVERSITY
LIBRARIES

The Ohio State University

3 2435 07638558 2

THE OHIO STATE UNIVERSITY BOOK DEPOSITORY

D AISLE SECT SHLF SIDE POS ITEM
8 04 26 27 7 07 006 6